

شاخص‌های نیروی کار - بهار ۱۳۸۴

مرکز آمار ایران

جدول شماره ۱

نقاط روستایی	نقاط شهری	زن	مرد	کل کشور	شاخص‌های نیروی کار
۴۵/۹	۳۹/۶	۱۷/۸	۶۵/۰	۴۱/۷	نرخ مشارکت اقتصادی
۷/۰	۵/۴	۴/۴	۶/۴	۶/۰	سهم اشتغال ناقص
۷/۲	۱۴/۶	۱۸/۰	۱۰/۳	۱۱/۹	نرخ بیکاری
۱۳/۱	۳۱/۱	۳۳/۷	۲۰/۶	۲۳/۸	نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله
۱۲/۵	۲۶/۱	۳۰/۸	۱۷/۹	۲۱/۰	نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۹ ساله

اشتغال و بیکاری، از جمله مقولات اساسی اقتصاد جهانی است به گونه ای که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری، به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی جوامع تلقی می‌شود.

یکی از دغدغه‌های اساسی برنامه‌های توسعه در کشور نیز، تلاش برای کاهش معضل بیکاری است که همواره به عنوان یکی از اهداف مهم این برنامه‌ها مد نظر بوده است. از سوی دیگر، اطلاعات مربوط به ساختار نیروی کار مبنایی برای ارزیابی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی کلان یک کشور محسوب می‌شود؛ به ویژه نرخ بیکاری به طور عام به عنوان شاخص کلی عملکرد جاری اقتصاد کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. لذا اجرای طرح آمارگیری نیروی کار به عنوان جایگزین طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار از بهار سال ۱۳۸۴ به صورت ماهانه آغاز شده است. هدف کلی این طرح، برآورد شاخص‌های نیروی کار به صورت سالانه و فصلی و همچنین تغییرات آن در کل کشور، استانها، نقاط شهری و نقاط روستایی است. عمده‌ترین شاخص‌های نیروی کار، براساس نتایج این طرح در فصل بهار ۱۳۸۴ در جدول شماره ۱ ارایه شده است.

بررسی نرخ مشارکت اقتصادی نشان می‌دهد که ۴۱/۷ درصد جمعیت در سن کار (۱۰ساله و بیشتر) از نظر اقتصادی فعال^۱ بوده‌اند؛ یعنی در گروه شاغلان^۲ یا بیکاران^۳ قرار گرفته‌اند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که نرخ مشارکت اقتصادی در بین زنان

نسبت به مردان و در مناطق شهری نسبت به مناطق روستایی کمتر بوده است.

سهم اشتغال ناقص^۴ نشان می‌دهد که ۶/۰ درصد جمعیت شاغل، به دلایل اقتصادی (فصل غیر کاری، رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت بیشتر و ...) کمتر از ۴۴ ساعت کار کرده و آماده برای انجام کار اضافی بوده‌اند. این شاخص در بین مردان بیشتر از زنان و در نقاط روستایی بیشتر از نقاط شهری بوده است.

بررسی نرخ بیکاری نشان می‌دهد که ۱۱/۹ درصد از جمعیت فعال (شاغل و بیکار) بیکار بوده‌اند. براساس این نتایج، نرخ بیکاری در بین زنان نسبت به مردان و در مناطق شهری نسبت به مناطق روستایی بیشتر بوده است.

نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله^۵ حاکی از آن است که ۲۳/۸ درصد از جمعیت فعال

۱۵-۲۴ ساله بیکار بوده‌اند. این شاخص در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیشتر بوده است.

بررسی نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۹ ساله^۶ نشان می‌دهد که ۲۱/۰ درصد از جمعیت فعال ۱۵-۲۹ ساله بیکار بوده‌اند. این شاخص در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیشتر بوده است.

براساس نتایج طرح مزبور، نرخ مشارکت اقتصادی و نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر به تفکیک استان در جدول شماره ۲ ارایه شده است.

لازم به توضیح است که با توجه به هدف طرح، از فصل‌های آینده، تغییرات شاخص‌های نیروی کار طی فصل‌های مختلف برآورد و ارایه می‌شود.

نتایج حاصل از طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری در فصل بهار سال ۱۳۸۳ نشان می‌دهد که در کل کشور، نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰

جدول شماره ۲

استان	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ بیکاری
کل کشور	۴۱/۷	۱۱/۹
آذربایجان شرقی	۴۸/۲	۵/۶
آذربایجان غربی	۴۴/۱	۹/۶
اردبیل	۴۷/۱	۱۰/۷
اصفهان	۴۵/۴	۱۳/۵
ایلام	۳۷/۸	۱۴/۹
بوشهر	۳۳/۷	۱۱/۶
تهران	۳۹/۷	۱۳/۶
چهارمحال و بختیاری	۳۵/۹	۱۱/۹
خراسان جنوبی	۴۱/۴	۱۰/۵
خراسان رضوی	۴۴/۱	۹/۴
خراسان شمالی	۴۲/۲	۸/۶
خوزستان	۳۵/۰	۱۶/۳
زنجان	۴۵/۵	۱۱/۹
سمنان	۳۹/۵	۱۵/۳
سیستان و بلوچستان	۴۰/۴	۱۰/۰
فارس	۳۸/۴	۱۵/۴
قزوین	۴۴/۳	۱۲/۶
قم	۳۷/۳	۱۱/۳
کردستان	۳۹/۲	۹/۳
کرمان	۴۰/۹	۱۶/۴
کرمانشاه	۳۸/۶	۱۲/۴
کهگیلویه و بویراحمد	۳۷/۶	۱۴/۲
گلستان	۴۶/۹	۸/۲
گیلان	۴۸/۴	۱۲/۴
لرستان	۴۰/۵	۱۴/۴
مازندران	۴۵/۲	۹/۲
مرکزی	۴۳/۱	۱۱/۶
هرمزگان	۳۳/۷	۱۰/۸
همدان	۴۱/۴	۱۲/۲
یزد	۴۵/۵	۸/۹

مشارکت داشته (شاغل) و یا از قابلیت مشارکت برخوردار بوده‌اند ولی مشارکت نداشته‌اند (بیکار)، از نظر اقتصادی جمعیت فعال محسوب می‌شوند.

۲- شاغل: تمام افراد ۱۰ ساله و بیشتر که در طول هفته مرجع، طبق تعریف کار، حداقل یک ساعت کار کرده و یا بنا به دلایلی به طور موقت کار را ترک کرده باشند، شاغل محسوب می‌شوند که به طور عمده شامل دو گروه مزد و حقوق بگیران و خود اشتغالان می‌شوند.

۳- بیکار: تمام افراد ۱۰ ساله و بیشتر که در دوره مرجع فاقد کار، آماده برای کار، و در جستجوی کار باشند، یا فاقد کار و آماده برای کار بوده ولی به دلیل آغاز به کار در آینده و یا انتظار بازگشت به شغل قبلی در جستجوی کار نباشند، بیکار محسوب می‌شوند.

۴- اشتغال ناقص: افراد دارای اشتغال ناقص شامل تمام شاغلانی است که در هفته مرجع، حاضر در سر کار یا غایب موقت از کار بوده، و به دلایل اقتصادی (رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت بیشتر، قرار داشتن در فصل غیر کاری و ...) کمتر از ۴۴ ساعت کار کرده، خواهان و آماده برای انجام کار اضافی در هفته مرجع هستند.

۵- سازمان بین‌المللی کار، نرخ بیکاری جوانان را برای گروه سنی ۱۵-۲۴ ساله توصیه می‌نماید.

۶- سازمان ملی جوانان ایران، نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۹ ساله را مورد استفاده قرار می‌دهد.

پانویست‌ها:

- ۱- جمعیت فعال اقتصادی: تمام افراد ۱۰ ساله و بیشتر برابر ۳۸/۲ درصد، نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برابر ۱۰/۴ درصد، نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله برابر ۲۴/۱ درصد و نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۹ ساله برابر ۲۰/۰ درصد بوده است.
- ۲- بیشتر (حداقل سن تعیین شده)، که در هفته مرجع (هفته دوم تقویمی هر ماه) طبق تعریف کار، در تولید کالا و خدمات